

Сумська обласна рада
Департамент освіти і науки
Сумської обласної державної адміністрації
**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
СУМСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

вул. Римського-Корсакова, 5, м. Суми, 40007, тел. /Факс: (0542) 33-40-67
E-mail: osvita.soippo@sm.gov.ua, Код ЄДРПОУ 02139771

11.11.2022 № 499/11-10

На № _____ від _____

**Керівникам місцевих органів
управління освітою, директорам
закладів інституційного догляду
та виховання дітей**

**Про алгоритм дій учителів щодо
реалізації освітнього процесу
(у форматі онлайн) за умов
відсутності електроенергії**

Збройна агресія Російської федерації проти України супроводжується постійними обстрілами та бомбардуваннями об'єктів критичної інфраструктури, серед яких й електростанції, що забезпечують світлом населення країни. Це призвело до загострення енергетичної кризи в Україні, що поставило перед учителями закладів загальної середньої освіти нові виклики щодо організації освітнього процесу.

Розроблені графіки почергового відключення світла, а також екстрені відключення електроенергії призводять до унеможливлення проведення вчителями уроків онлайн у синхронному режимі (неспівпадіння графіків відключень у вчителя та учнів; відсутність світла – за екстреного відключення у всіх учасників освітнього процесу).

У зв'язку з цим, пропонуємо вчителям (вихователям) алгоритм дій (за умов відсутності електроенергії) з реалізації освітнього процесу:

- 1) для керівників закладів загальної середньої освіти (на 1 арк.);
- 2) для вчителів української та іноземної філології (на 3 арк.);
- 3) для вчителів математики, інформатики (на 2 арк.);
- 4) для вчителів історії, основ правознавства, громадянської освіти (на 2 арк.);
- 5) для вчителів хімії (на 3 арк.);
- 6) для вчителів основ здоров'я, біології та екології (на 2 арк.);
- 7) для вчителів географії, економіки (на 4 арк.);
- 8) для вчителів фізики та астрономії (на 3 арк.);
- 9) для вчителів трудового навчання (на 3 арк.);
- 10) для вчителів мистецтва (на 2 арк.);
- 11) для вчителів фізичної культури та навчального предмета «Захист України» (на 2 арк.);

12) для вчителів початкових класів (на 2 арк.);

13) для вихователів закладів дошкільної освіти (на 2 арк.).

Просимо інформацію довести до відома керівників закладів освіти та педагогів.

Додатки 1-13 до листа на 31 арк.

В.о. ректора

Юрій НІКІТІН

**Алгоритм дій керівників закладів загальної середньої освіти
під час організації освітнього процесу
(у разі аварійного чи тимчасового відключення електроенергії)**

1. У закладах загальної середньої освіти, з метою своєчасної організації безперебійного освітнього процесу під час аварійних та планових вимкнень електроенергії, керівник закладу освіти видає наказ, у якому вказується режим роботи освітньої установи, зазначається проведення навчальних занять у синхронному та асинхронному режимах, відповідно до графіку відключень світла.

2. Відповідно до скорегованого розкладу навчальних занять по закладу освіти, розпорядженням керівника визначається основне місце роботи для педагогічних працівників, під час проведення навчальних занять у синхронному режимі.

3. Наказом по закладу освіти визначається тривалість навчальних занять у синхронному режимі, ураховуючи графіки відключень електричної енергії.

4. Розпорядженням по закладу освіти призначаються відповідальні за підготовку до роботи у синхронному режимі пристроїв з автономними джерелами живлення (гаджети, ноутбуки, планшети).

5. Провести інструктаж учнів та батьків, щодо алгоритму дій учнів у разі відсутності електроенергії.

6. Неухильно дотримуватися техніки безпеки з електроприладами, відповідно до інструктажу, під час проведення навчальних занять.

7. Педагогічним працівникам, після проведення занять у синхронному режимі, на визначені закладом освіти платформи, – викладати зміст занять, навчальні та методичні матеріали, відео-, аудіо-презентації тощо, для забезпечення доступу до них учнів (під час асинхронного навчання).

8. Контроль за виконанням наказу та розпоряджень по закладу загальної середньої освіти, під час аварійного чи планового відключення електроенергії, покладається на керівника закладу освіти.

Методист з управлінської діяльності
навчально-методичного відділу
координації освітньої діяльності
та професійного розвитку
Сумського ОІППО

В.В. Перлик

Підпис наявний в оригіналі

Алгоритм дій учителів української та іноземної філології з реалізації освітнього процесу (за умов відсутності електроенергії)

Учителям української та іноземної філології рекомендуємо:

1. Використовувати підручники, рекомендовані Міністерством освіти і науки України, як основний засіб навчання здобувачів освіти. У доступних і зручних для учнів месенджерах (наприклад, Facebook, Viber, Telegram тощо) створити групи класів, де, за потреби, розміщувати інструктивні картки або завдання для самостійного опрацювання учнями. Із інструктивно-покроковим макетом щодо розробки інструктивної картки (розробник – Удовиченко І.В., проректор з науково-педагогічної та методичної роботи комунального закладу Сумський ОІППО) можна ознайомитися за покликанням – URL: <https://cutt.ly/GMwRAYK>.

Якщо в учнів немає паперового підручника, але є доступ до мережі «Інтернет», – рекомендуємо скористатися електронною бібліотекою, де можна безкоштовно завантажити електронні підручники, що розміщена на сайті Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» (URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>) або куферком корисних застосунків на сайті Сумського ОІППО: для 5 класів та 6-11 класів (URL: <https://cutt.ly/CMqocjg>).

Відкритий доступ до електронних підручників (1-5 класу) стане у нагоді вчителям для безкоштовного завантаження на девайси (URL: <https://cutt.ly/pMwTckk>). Окрім цього, компанією «EdPro» до 1 грудня надано безкоштовний доступ до електронних підручників та навчальних курсів, на платформі «Українська школа онлайн» (URL: <https://cutt.ly/rMwTU6M>).

2. Відповідно до календарно-тематичного планування, – підготувати заздалегідь матеріали до уроку (підручники, посібники, довідники, словники, презентації, відеоролики тощо) та розмістити їх у доступних для здобувачів освіти месенджерах, на платформах, сайтах, блогах тощо. Електронним ресурсом для організації дистанційного вивчення матеріалу може бути сервіс для створення блогу – власний акаунт на сайті «Blogger» (URL: <https://www.blogger.com>).

3. Також доцільно створити до кожного розділу з навчального предмету банк даних, на кшталт створеного на сайті Сумського ОІППО куферка корисних застосунків (URL: <http://surl.li/dpqki>) або пілотного проєкту «Зручне навчання» (URL: <http://surl.li/dptqr>), де систематизувати презентації, аудіозаписи, відео, вправи, завдання різного рівня складності, що можуть опрацьовувати учні самостійно. Покликання на створену та наповнену вчителем базу даних, учні та їхні батьки можуть отримати заздалегідь на месенджер, електронну пошту або в повідомленні на телефон.

4. Провести онлайн консультування для учнів та їхніх батьків, щодо покрокових дій, у разі відсутності електроенергії. Пояснити, що в разі відсутності у них електроенергії, усі матеріали до уроку будуть розміщені на заздалегідь визначених та зручних для здобувачів освіти платформах, сайті закладу освіти або на власному освітньому ресурсі вчителя, чи-то в месенджерах. Ознайомити їх зі шляхом пошуку необхідного матеріалу уроку (наприклад, за покликанням перейти на відповідну платформу та обрати: папку з назвою навчального предмета – клас навчання – папку з темою розділу навчання – тему уроку – відкрити інструктивну картку, презентацію або відеоматеріал та дотримуватися інструкції щодо виконання). У такому разі, за відсутності світла, учні зможуть самостійно знайти та опрацювати матеріал до уроку.

5. Для опанування учнями складних тем із іноземних мов (англійська, німецька, французька мови), що включають говоріння, читання рекомендуємо учителю записувати короткі відеоролики з поясненням навчального матеріалу (лексики, граматики) та розміщувати їх у власному кюфєрку для опрацювання учнями. Також учитель може мати свій Ютуб-канал, де можна розміщувати відеоматеріали до уроків, дотримуючись академічної доброчесності або власно створені відеоуроки. Покликання на приєднання учні можуть отримати заздалегідь на месенджер, електронну пошту або в повідомлення на телефон.

6. Для зменшення навантаження на учнів під час вивчення обов'язкових творів з української та зарубіжної літератури, що визначені навчальною програмою, рекомендуємо вчителям заздалегідь надати учням перелік цих творів для самостійного ознайомлення з ними.

7. У разі зникнення світла під час уроку лише в учителя, учитель може скористатися мобільним інтернетом та продовжити розпочатий урок, під час якого наголосити на головних моментах та пояснити учням, де вони можуть знайти матеріали з уроку та попрацювати з ним самостійно.

8. Учителі, під час наповнення власного банку даних на платформах, сайтах, блогах, можуть скористатися корисними покликаннями:

– інформаційні матеріали платформи «Всеукраїнська школа онлайн» – URL: <https://lms.e-school.net.ua/>;

– інформаційні матеріали сайту «На урок» – URL: <https://naurok.com.ua/>;

– інформаційні матеріали на сайті Сумського ОІППО у теці «Сторінка методиста» – «Учителю української мови та літератури» або «Учителю іноземної мови» або «Учителю зарубіжної літератури та мов національних меншин» – «Дистанційне навчання» – URL: <https://cutt.ly/oMocQ5C>;

– кюфєрок корисних застосунків на сайті Сумського ОІППО, де розміщено матеріали для нової української школи (5 клас) та матеріали з навчальних предметів (6-11 класи) – URL: <https://cutt.ly/tN2ILo0>;

– корисні посилання на допомогу вчителям української мови та літератури на сайті Сумського ОІППО – URL: <https://cutt.ly/JMe1nVt>;

– поради методистів навчально-методичного відділу координації освітньої діяльності та професійного розвитку на сайті Сумського ОІППО у теці «Вчимося в умовах воєнного стану» – URL: <https://cutt.ly/WN2IDWI>;

– дистанційні курси та онлайн ресурси видавництв – URL: <https://cutt.ly/KMe1719>;

– інтернет-ресурси для організації дистанційного навчання – URL: <https://cutt.ly/4Me0Rvt> тощо.

Методист мовно-літературної освітньої галузі
навчально-методичного відділу координації
освітньої діяльності та професійного розвитку
Сумського ОІППО

О.В. Кононенко

Методист соціальної і здоров'язбережувальної
освітньої галузі навчально-методичного відділу
координації освітньої діяльності та професійного
розвитку Сумського ОІППО

М.В. Кісільова

Підписи наявні в оригіналі

**Алгоритм дій учителів математики, інформатики
з реалізації освітнього процесу (за умов відсутності електроенергії)**

З метою реалізації освітнього процесу, за умов відсутності електроенергії, рекомендуємо вчителям використовувати мобільні застосунки у рамках сервісів:

– «Знання без меж» оператора Київстар, що дозволяє без списання мобільного інтернету користуватися популярними застосунками для освіти: Zoom, Microsoft Teams, Google Meet, Google Classroom, Prometheus, Всеукраїнська школа онлайн, за умови їх використання на мобільному телефоні;

– «Online Pass» оператора Vodafone, що надає безлімітний трафік на додатки: Viber, Telegram, WhatsApp, Hangouts, WeChat, Skype, Zoom, Google Classroom, Всеукраїнська школа онлайн, Google Meet, Microsoft Teams.

Учителям математики, інформатики рекомендуємо скласти дорожню карту для учнів із реалізації освітнього процесу, за умов відсутності електроенергії (способи зв'язку, алгоритм дій у разі відключення світла, відсутності мобільного зв'язку; алгоритм опрацювання матеріалу уроку).

1. Усі навчальні матеріали до уроку (відео, презентація, інструктивна картка, навчальні вправи, тести тощо) необхідно розмістити на визначених закладом освіти платформах (наприклад, Google Classroom, Microsoft Teams) або власному сайті, блозі для самостійного опрацювання учнями.

2. Учителям математики (інформатики) оптимально використовувати мобільні застосунки Microsoft Teams, Google Meet, Google Classroom, матеріали навчальних курсів Всеукраїнської школи онлайн (URL: https://lms.e-school.net.ua/course_category/) для проведення уроків, у разі аварійного відключення світла.

3. Необхідно завчасно завантажити підручники для 5-11 класів, посібники, методичні матеріали, розміщені в електронній бібліотеці Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України (URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>) і використовувати їх у разі відсутності паперових підручників.

4. Надати учням настанови щодо самостійного опрацювання змісту уроку, використовуючи підручник (опрацювати матеріал підручника, зробити опорний конспект, скласти схему, таблицю, тощо), виконання завдань (на початку уроку оголосити випереджальні завдання) та практичних завдань, відповідно до теми уроку, та надіслати їх у визначений учителем спосіб (Google Classroom, Microsoft Teams, Viber, Telegram, WhatsApp).

5. У процесі підготовки вчителя до уроку, рекомендуємо скористатися навчально-методичними матеріалами (підручники, посібники, онлайн

ресурси), розміщеними на сайті Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти:

– у розділі «Куферок корисних застосунків» (математична освітня галузь – URL: <http://surl.li/dkkpt>), (інформатична освітня галузь – URL: <http://surl.li/dkrlq>);

– у розділі «Сторінка методиста» – «На допомогу вчителю математики» – «Дистанційне навчання» (URL: <https://cutt.ly/JN4SS4t>); «На допомогу вчителю інформатики» – «Дистанційне навчання» (URL: <https://cutt.ly/7N6JmHs>).

6. Рекомендуємо матеріали уроку подавати у вигляді інструктивної картки, де зазначено тему уроку, очікувані результати, структурні елементи уроку, надано чіткі, деталізовані вказівки щодо самостійного опрацювання матеріалу уроку, виконання завдань.

Зразок інструктивної картки уроку математики розміщено в рубриці «Зручне навчання» (URL: <https://cutt.ly/8N8Wues>) мобільної сторінки методиста математики, зразок інструктивної картки уроку інформатики розміщено в рубриці «Зручне навчання» (URL: <https://cutt.ly/bN4JiNi>) мобільної сторінки методиста інформатики.

7. Рекомендуємо учителям математики, інформатики, у процесі організації дистанційного та змішаного навчання, використовувати можливості:

– платформи Всеукраїнської школи онлайн, що містить відеоуроки, конспекти занять, тестові завдання з математики, інформатики, у розрізі кожного класу, а також кабінет учителя для організації віртуальних класів, зворотнього зв'язку, моніторингу успішності учнів;

– освітнього ресурсу «МійКлас», де детально пояснено теоретичний матеріал з прикладами розв'язаних завдань;

– баз ресурсів (відео, дидактичні матеріали, інструменти тощо) на платформі «УМІТИ» (URL: <https://umity.in.ua/>).

Методист математичної, інформатичної
освітніх галузей навчально-методичного
відділу координації освітньої діяльності та
професійного розвитку Сумського ОІППО

Т.В. Світлова

Підпис наявний в оригіналі

Алгоритм дій учителів історії, основ правознавства, громадянської освіти з реалізації освітнього процесу (за умов відсутності електроенергії)

1. Створити окремі спільноти з батьками, учнями у соціальних мережах (Viber, Telegram, WhatsApp тощо), з метою надання учасникам освітнього процесу інформації щодо вивчення навчальних тем і виконання домашніх завдань учнями.

2. Використовувати платформи Google Classroom, Teams для розміщення опорних конспектів з тем уроків, домашніх завдань для учнів та отримання від них зворотного зв'язку.

3. У разі потреби, на сайті закладу загальної середньої освіти, заздалегідь, розміщувати теми уроків, відповідно до календарно-тематичного планування з навчального предмета; завдання для самостійної роботи учнів та рекомендації до їх виконання.

4. Під час освітнього процесу рекомендуємо використовувати методичні матеріали, які розміщено на сайті Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти у рубриках:

– «Куфєрок корисних за стосунків (НУШ)» (рис. 1):

– «Мобільна сторінка методиста»:

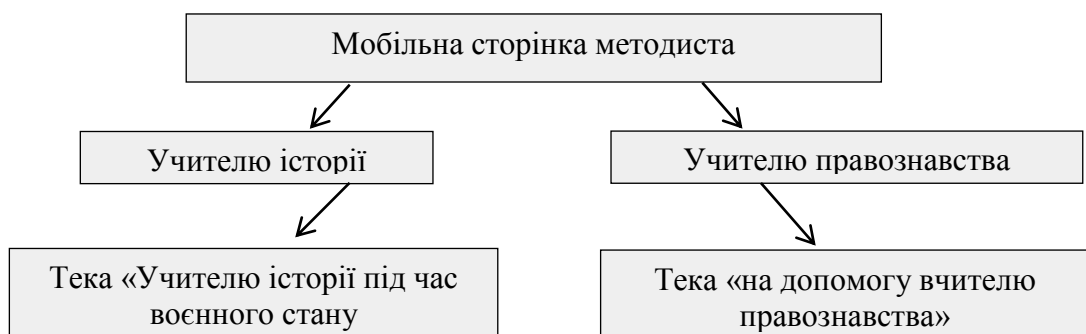

Рисунок 1 – Структурно-логічні схеми «Куфєрок корисних застосунків (НУШ)», «Мобільна сторінка методиста»

5. Учителю – створити та розміщувати на власному сайті, блозі або в мережі «Інтернет», з доступом до Google Діску (надавши учням доступ до них), навчальні матеріали – презентації, відеоролики, які допоможуть учням у вивченні тих чи інших тем.

6. Для отримання зворотного зв'язку – використовувати онлайн платформи: «На урок», «Всеосвіта», Classtime, для створення тестів – Google Forms, але час виконання завдань не вказувати, щоби учні могли виконати у зручний час, після відновлення енергопостачання.

7. Здійснювати спілкування з учнями, у разі потреби, у телефонному режимі або через електронну пошту.

8. Надати учням, відповідно до календарно-тематичного планування, перелік тем уроків, які будуть вивчатися протягом I-II семестрів з покликанням на навчальні матеріали, які розміщено на платформі Всеукраїнської школи онлайн з предметів: історія – 5-11 класи, основи правознавства – 9 клас, громадянської освіти – 10 клас.

9. У разі вимкнення енергопостачання, з метою забезпечення асинхронного навчання, рекомендуємо роботу з основним засобом навчання – підручником. У такому випадку, пропонуючи завдання для опрацювання нової теми, варто вказувати не лише номер параграфа, сторінки, вправи чи завдання, а й конкретизувати характер і спосіб його виконання, а також надати учням чіткий інструктаж щодо виконання завдання (прокоментувати виконання завдання в усній, письмовій чи формі відео-звернення).

10. Розглянути можливість використання моделі «перевернутого класу», яка полягає у наступному:

– учитель робить відеозапис пояснення нового матеріалу або складає опорний конспект уроку;

– розміщує навчальне відео або інші навчальні матеріали в хмарно орієнтованому навчальному середовищі, робить розсилку учням із покликаннями на матеріал, розміщений у YouTube (Google Classroom, Teams);

– навчальний матеріал учні опрацьовують, у зручний для них час, самостійно, до початку наступного уроку. Обговорення, узагальнення вивченого учнями матеріалу проводиться разом із учителем на наступному онлайн уроці.

Звертаємо увагу, що всі завдання, виконані учнями самостійно, варто на наступних уроках аналізувати та оцінювати. Це дасть можливість побачити рівень засвоєння навчального матеріалу, вивченого учнями самостійно.

Методист з громадянської та історичної освітньої галузі навчально-методичного відділу координації освітньої діяльності та професійного розвитку

О.В. Третякова

Підпис наявний в оригіналі

**Алгоритм дій учителів хімії з реалізації освітнього процесу
(за умов відсутності електроенергії)**

Учителям хімії рекомендуємо:

1. Налаштувати з учнями два альтернативних канали комунікації:
 - навчальна онлайн-платформа (Microsoft Teams, Google Classroom, Moodle тощо), на якій є можливість розміщувати: навчальні матеріали для учнів, що вони можуть самостійно опрацювати під час навчання у період наявності світла; завдання, що потрібно виконати; організувати зворотний зв'язок;
 - навчальна група/спільнота у мобільних додатках Viber, WhatsApp, Telegram тощо, через які надавати учням кожного з класів чіткі інструкції, щодо їхніх дій у випадку відключення світла, у тому числі на початку уроку.
2. Під час підготовки до уроку розробляти для учнів інструктивні картки, у яких зазначати послідовність дій під час самостійного опанування навчального матеріалу з теми. Інструктивні картки – викладати в групу / хмарне середовище тощо. Приклад інструктивної картки наведено у табл. 1.

Таблиця 1 – Інструктивна картка до уроку

Інструктивна картка до уроку «Добування кисню в лабораторії та промисловості. Реакція розкладу. Поняття про каталізатор. Способи збирання кисню. Доведення наявності кисню»		
Очікувані результати	<ul style="list-style-type: none">– <i>знає та розуміє</i> поняття реакція розкладу, каталізатор;– <i>наводить приклади</i> реакцій розкладу;– <i>називає</i> способи збирання та виявлення кисню;– <i>складає</i> рівняння реакцій добування кисню з гідроген пероксиду;– <i>робить висновки</i> на основі спостережень (за допомогою вчителя).	
1.	Запишіть у робочому зошиті з хімії тему уроку. Опрацюйте очікувані результати, щоб зрозуміти, які знання і уміння ви будете мати за результати опрацювання теми уроку	–
2.	Перегляньте відеоурок/відеороз'яснення з теми за покликанням	URL: https://cutt.ly/gNBZO2B
3.	Опрацюйте зміст параграфу 17 с. 122-128 у підручнику по хімії (авт. Григорович О.В.)	URL: https://cutt.ly/FN6aMD7
4.	На основі відеоуроку/відеороз'яснень та змісту параграфу підручника складіть у робочому зошиті конспект уроку	–

5.	Виконайте завдання в підручнику № 1, 2, 5, 6, 7* с. 129.	URL: https://cutt.ly/FN6aMD7
6.	Виконайте тестові завдання № 1-7 з посібника «Тестові завдання. 7 клас» на с. 57-58 (I варіант), що розміщений за покликанням (запишіть номер питання та літеру, що відповідає варіанту відповіді).	URL: https://cutt.ly/4NMjBoB
7.	Відповіді/виконані завдання надішліть ... (фото, скріншоти, пошта, тощо – учитель обирає варіант зворотного зв'язку, за яким працює з учнями)	–
8.	Прочитайте очікувані результати, наведені на початку інструктивної картки до уроку, та з'ясуйте, які питання ви засвоїли добре, а над якими потрібно додатково попрацювати. Якщо у вас виникли запитання, надішліть запит на консультацію (прописати яким чином!!!).	

3. Для складання конспекту уроку, відповідно до теми (п. 4), рекомендуємо пропонувати учням структурно-логічну схему, яку вони мають заповнити під час опрацювання теоретичного матеріалу. Приклад такої схеми наведено на рис. 1.

Зауважимо, що учитель може схему розробити самостійно або використати із посібника «Практичні аспекти використання технології графіки» (URL: <https://cutt.ly/aN6sfmB>). Учням старших класів доцільно пропонувати схематизувати теоретичний матеріал самостійно.

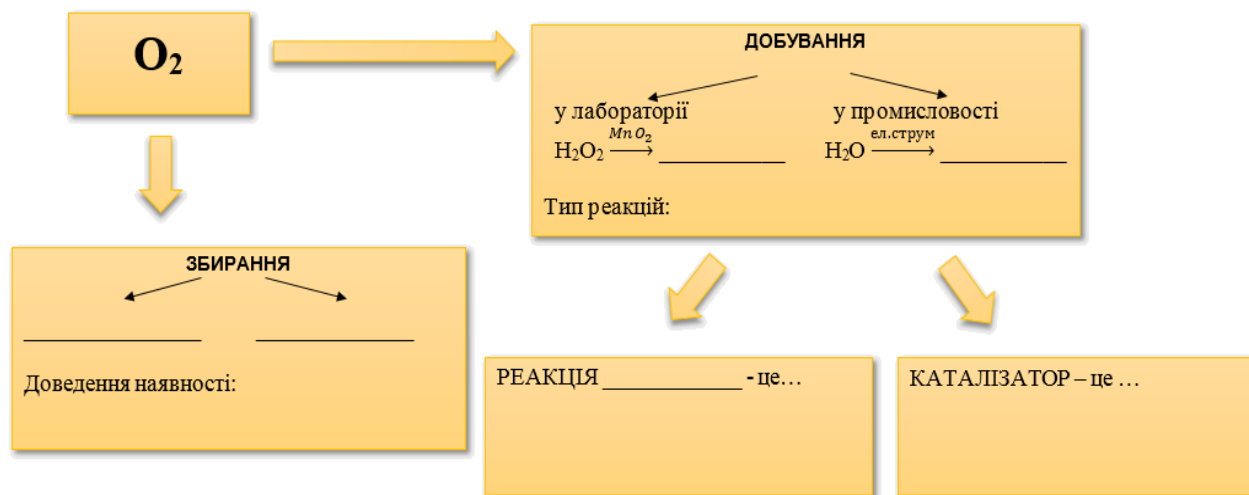

Рисунок 1 – Приклад структурно-логічної схеми для складання конспекту уроку

4. Для швидкого складання інструктивних карток до уроку, учителям хімії стане у нагоді рубрика «Куферок корисних застосунків» (матеріали з навчальних предметів. 6-11 класи → хімія), що розміщена на сайті Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (URL: <https://cutt.ly/0NMceKP>). У ній розміщено електронні варіанти підручників, навчальних посібників, тестових збірників, відеоуроків/відеороз'яснень.

5. Звертаємо увагу на необхідність попереднього завантаження окремих позицій (збірники тестів для поточного контролю з хімії, практичний аспект використання технології графіки тощо) кожним учнем на персональний комп'ютер (на випадок відключення мережі «Інтернет») та, за можливістю, – друк на принтері (на випадок відключення світла).

Цей формат навчальних матеріалів (інструктивна картка до уроку, структурно-логічна схема тощо) зручно розміщувати на навчальній платформі, для доступу кожного учня у періоди наявності світла, та доцільно надсилати (переміщати), як короткі повідомлення (фото, скріни екрану тощо) через мобільні додатки.

6. За можливості, визначте місце, день та час короткотривалих консультацій з предмету «Хімія» в очному форматі (за умови беззаперечного дотримання безпекових умов, визначених законодавством). Оголошення про зустріч – розміщати на навчальній платформі та у мобільному додатку, створеному для спілкування між учителем та учнями.

7. У випадку тривалої відсутності світла й мережі «Інтернет», з метою організації зворотного зв'язку, – розглянути можливість та доцільність відвідування учнями закладу освіти, щоби здати виконані письмові роботи (в окремих зошитах чи на подвійних аркушах паперу – самостійні, практичні, контрольні роботи тощо). Оголошення про місце зустрічі, день та час – розміщувати на навчальній платформі та у групі/спільності мобільного додатку, створеній для спілкування між учителем та учнями.

Методист природничої освітньої галузі
навчально-методичного відділу координації
освітньої діяльності та професійного
розвитку Сумського ОІППО

А.В. Метейко

Підпис наявний в оригіналі

**Алгоритм дій учителів основ здоров'я, біології та екології
з реалізації освітнього процесу (за умов відсутності електроенергії)**

Учителям основ здоров'я, біології та екології рекомендуємо:

1. Заздалегідь підготувати інформацію до уроків, відповідно до календарно-тематичного планування, використовуючи при цьому різні джерела: підручник, посібники, довідники, інтернет ресурси тощо.

2. Підготовлений матеріал до уроку, як один із можливих варіантів, може бути представлений у вигляді інструктивної картки, де зазначено структурні елементи уроку: дата проведення уроку, тема, мета, вступна частина, вивчення нового матеріалу, закріплення нового матеріалу, повідомлення домашнього завдання або у вигляді презентації, де також зазначено всі структурні елементи уроку. Такі розроблені інструктивні картки вчитель потім може завантажити на платформу (вебсервіс, сайт, блог). Із прикладом шаблону та розробленої інструктивної картки можна ознайомитися на сайті Сумського ОІППО у рубриці «Сторінка методиста» – учителю біології – дистанційне навчання – пілотний проєкт «Зручне навчання» за покликанням – URL: <http://surl.li/dpqip>.

3. Ознайомити учнів із тим, що вони можуть, окрім паперових підручників, або у разі їх відсутності, скористатися електронною бібліотекою, яка розміщена на порталі Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» та містить підручники для 1-11 класів – URL: <https://lib.imzo.gov.ua>.

4. Доцільно вчителю буде створити своєрідний «банк даних з навчального предмету» або куферок з навчального предмету, на кшталт створеного на сайті Сумського ОІППО куферку корисних застосунків (URL: <http://surl.li/dpqki>) або пілотного проєкту «Зручне навчання» (URL: <http://surl.li/dptqr>), на платформі (вебсервісі, сайті, блозі), де буде систематизовано навчально-дидактичний матеріал по класам, розділам тощо. У куферку рекомендуємо створити папки, що відповідають класу навчання з предмету: 5 клас, 6 клас, 7 клас, 8 клас, 9 клас, 10 клас, 11 клас. У кожній папці класу – розмістити підручники з предметів, що рекомендовані Міністерством освіти і науки України; посібники; дидактичні матеріали тощо. Рекомендуємо також у папці кожного класу створити папки з назвами розділів тем, які учні будуть вивчати, а у них – папки з назвою теми та порядковим номером уроку. У кожній папці теми уроку вчитель може розміщувати конспект уроку або інструктивну картку; презентацію до уроку; додаткові матеріали для учнів тощо.

5. Для опанування складних тем із предмету, вчитель може записувати короткі відеоуроки з поясненням або озвучувати презентацію та розміщувати їх у власному куферку для опрацювання учнями. Також вчитель може мати

свій Ютуб-канал, де може розміщувати відеоматеріали до уроків, дотримуючись академічної доброчесності або власно створені відеоуроки. Покликання на подію учні можуть отримати заздалегідь на месенджер, електронну пошту або в повідомленні на телефон.

6. Провести онлайн консультацію з учнями та їхніми батьками, що в разі відсутності електроенергії у них, під час проведення уроку з предметів «Основи здоров'я», «Біологія», «Біологія і екологія», матеріали до уроку будуть розміщені на відповідній платформі (вебсервісі, сайті, блозі), та ознайомити їх зі шляхом пошуку необхідного матеріалу до уроку (за покликанням перейти на відповідну платформу та обрати: папку з назвою предмету – клас навчання – папку з темою розділу навчання – тему уроку з порядковим номером вивчення у розділі – відкрити інструктивну картку та слідувати інструкції щодо виконання). У такому разі, за відсутності світла, учні зможуть самостійно знайти та опрацювати матеріал до уроку.

7. У разі зникнення світла під час уроку лише в учителя, учитель може скористатися мобільним інтернетом та продовжити розпочатий урок, під час якого наголосити на головних моментах та пояснити учням, де вони можуть знайти матеріали з уроку та попрацювати самостійно.

8. Учителі, а також батьки учнів, за можливості, можуть подбати про запасні джерела енергії для девайсів (наприклад, додаткова зовнішня батарея до ноутбука, потужний Power Bank, Wi-Fi-роутер із вбудованою батареєю тощо).

9. Учителі основ здоров'я, біології та екології під час наповнення власного банку (куферку) на платформі (вебсервісі, сайті, блозі) можуть скористатися корисними покликаннями:

– інформаційні матеріали платформи «Всеукраїнська школа онлайн» – URL: <https://lms.e-school.net.ua/>;

– інформаційні матеріали сайту «На урок» – URL: <https://naurok.com.ua/>;

– інформаційні матеріали на сайті Сумського ОІППО у теці «Сторінка методиста» – «Учителю основ здоров'я» або «Учителю біології» – «Дистанційне навчання» – URL: <http://www.soippo.edu.ua/index.php/storinka-methodysta>;

– куферок корисних застосунків на сайті Сумського ОІППО, де розміщено матеріали для 5 класів НУШ та матеріали з навчальних предметів (6-11 класи) – URL: <https://cutt.ly/tN2ILO0>;

– поради методистів навчально-методичного відділу координації освітньої діяльності та професійного розвитку на сайті Сумського ОІППО у теці «Вчимося в умовах воєнного стану» – URL: <https://cutt.ly/WN2IDWI> тощо.

Методист з біології та екології
навчально-методичного відділу
координації освітньої діяльності
та професійного розвитку Сумського ОІППО

М.В. Кісільова

Підпис наявний в оригіналі

**Алгоритм дій учителів географії та економіки
з реалізації освітнього процесу (за умов відсутності електроенергії)**

Учителям географії та економіки рекомендуємо:

1. Виконувати програму з географії та економіки, працюючи за дистанційною, очною та змішаною формами, для досягнення учнями передбачених результатів навчання.

2. Для організації освітнього процесу вчителям варто переглянути календарно-тематичні плани з географії та економіки до кінця навчального року: виділити теми, без яких неможливе розуміння учнями змісту навчального предмета в наступних класах та, відповідно, перерозподілити години, оптимізувати навчальне навантаження на учнів.

3. Доцільно переглянути розділи «Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів» навчальної програми і скоригувати очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів у календарно-тематичних планах.

Учителям географії та економіки заздалегідь необхідно:

4. Надати чіткі інструкції та передбачити різні канали спілкування вчителя з учнем (платформи Microsoft Teams, Google Workspace for Education, Moodle, веб-сервіси Google Classroom, Google Meet, месенджери Facebook, Viber, Telegram, WhatsApp, Skype тощо).

5. Наповнити цифрову навчальну платформу (наприклад, Google Classroom, Microsoft Teams), обрану закладом загальної середньої освіти, навчальним матеріалом (презентації, відеозаписи, конспекти навчальних занять, практичні роботи з рекомендаціями щодо їх виконання, тести), для самостійного опрацювання учнями тем уроків. Звертаємо увагу, що в організації дистанційного та змішаного навчання потрібно виважено обирати електронні освітні ресурси, ураховуючи їх дидактичну доцільність, фактологічну коректність змісту, відповідність навчальній програмі.

6. Створити на навчальній платформі папки з назвами «Уроки наперед» за класами, що мають містити інструктивні картки уроків із вивчення тих чи інших тем на наступні два тижні для роботи учнів в асинхронному режимі. Для забезпечення такої діяльності учнів, учитель має зазначити в інструктивній картці відповідні завдання, виконання яких сприятиме досягненню проміжних цілей окремих етапів уроку. Це допоможе учням самостійно здійснювати навчальну діяльність в умовах неможливості спілкування з учителем очно або дистанційно.

Виконані завдання учні мають надіслати учителю за допомогою месенджерів Facebook, Viber, Telegram, WhatsApp, Skype тощо.

Зосереджуємо увагу, що після відновлення зв'язку з учнями, учителю необхідно, перш за все, надати їм психологічну допомогу та емоційну підтримку; відповісти на запитання, особливу увагу звернути на розв'язання найбільш складних завдань, перевірити рівень досягнення очікуваних результатів навчально-пізнавальної діяльності, визначених навчальною програмою та інструктивною карткою (табл. 1).

Таблиця 1 – Інструктивна картка для конструювання навчального заняття

№ з/п	Етапи уроку формування нових знань	Завдання
1	2	3
I. Організація навчально-пізнавальної діяльності учнів		
1.	Організаційний етап	Підготовка робочого місця. На цьому етапі починається створення сприятливої психологічної атмосфери уроку
2.	Повідомлення теми, мети, очікуваних результатів уроку	Пояснення учням цілей уроку у вигляді евристичного питання, проблемного завдання, через показ кінцевих результатів
3.	Мотивація навчально-пізнавальної діяльності учнів	
II. Вивчення нового матеріалу		
1.	Актуалізація опорних знань, суб'єктивного досвіду учня	Пригадайте ..., виконайте тест..., чи вірите ви в те, що..., дайте визначення поняттям..., яке практичне значення має...
2.	Сприйняття й початкове усвідомлення учнями нового матеріалу	прочитайте..., оберіть..., знайдіть в атласі, у тексті підручника..., проаналізуйте малюнок..., перегляньте..., запишіть у зошит..., зазначте у таблиці, проаналізуйте карту атласу та..., поясніть речення..., назвіть..., виконайте тестове завдання..., доповніть речення...
3.	Усвідомлення й осмислення учнями географічних причинно-наслідкових зв'язків і розкриття суті географічних об'єктів вивчення	Чому...? Як...? Якщо...? Проаналізуйте..., наведіть приклади..., дайте відповіді на запитання та порівняйте...
4.	Застосування учнями нових знань у практичній діяльності, осмислення географічних термінів, і	Виконайте завдання (компетентнісно-орієнтоване)..., поясніть, чому...? Проаналізуйте..., обґрунтуйте..., зробіть висновки..., наведіть приклад..., покажіть

1	2	3
	усвідомлення причинно-наслідкових зв'язків, закономірностей	на карті..., виконайте вправу..., установіть закономірність....
5.	Усвідомлення учнями результатів самостійного навчання (саморефлексія)	Сьогодні я дізнався..., було цікаво..., було складно..., я зрозумів, що..., тепер я зможу..., я навчився..., у мене вийшло..., я зміг...
	III. Узагальнення та систематизація географічних знань	
	Запам'ятай..., доповніть речення...	
	IV. Домашнє завдання	
	Опрацювати текст підручника..., відповісти усно (письмово) на запитання та завдання..., виконати тести..., підготувати презентацію..., повідомлення, провести дослідження...	

Учитель може використати для оформлення інструктивної картки уроку спрощену форму (табл. 2):

Урок № (назва уроку)

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів

Знаннєвий компонент: знає, розуміє, називає, класифікує, наводить приклади, уявляє, передбачає, пояснює

Діяльнісний компонент: застосовує, розвиває вміння, розрізняє (розпізнає), складає, порівнює, характеризує, застосовує, пояснює, досліджує, показує на карті, визначає, виявляє, встановлює, уміє, описує, спостерігає, розробляє, створює, опрацюює, добирає

Ціннісний компонент: усвідомлює, аналізує, оцінює, обґрунтовує, висловлює судження, виявляє ставлення, робить висновки.

Таблиця 2 – Спрощена форма інструктивної картки уроку

№ з/п	Етапи уроку	Дидактичні і розвивальні завдання та засоби їх реалізації за допомогою підручника (орієнтовні приклади)
1.	Мотивація навчальної діяльності	Опрацюйте запитання рубрики «Ви дізнаєтесь» та першого абзацу § «...»
2.	Актуалізація опорних знань	Опрацюйте запитання рубрики «Пригадайте»
3.	Вивчення нового матеріалу	Дайте визначення поняттям «...», «...». Ознайомтеся з малюнком на с. «...» і дайте відповідь на запитання «...»?
4.	Первинна перевірка засвоєння знань. Первинне закріплення знань	Дайте відповіді на запитання № «...» та завдання № «...» рубрики «Запитання та завдання для самоперевірки», використовуючи текст підручника
5.	Підбиття підсумків уроку. Рефлексія	Опрацюйте рубрику «Головне» § «...»

Рекомендуємо вчителям географії та економіки, під час підготовки уроків за дистанційною та змішаною формами навчання скористатися навчально-методичними матеріалами (тести, відеоуроки, завдання), що розміщено на платформі Всеукраїнської школи онлайн (URL: <https://lms.e-school.net.ua/>).

Під час підготовки вчителів до уроків варто скористатися навчально-методичними матеріалами, що розміщені на сайті Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти:

– у розділі «Сторінка методиста» – «На допомогу вчителю географії» – тека «Дистанційне навчання» (URL: <https://numl.org/.182981>), тека «Турніри, олімпіади, конкурси, вікторини» (URL: <https://numl.org/.282981>), тека «Перелік веб-сайтів з географії Всеукраїнської школи онлайн» (URL: <https://numl.org/.929471>); «На допомогу вчителю економіки» – тека «Друковані праці» (URL: <https://numl.org/.429471>);

– у розділі «Куферок корисних застосунків» (географія – URL: <https://numl.org/.382981>), (економіка – URL: <https://numl.org/.482981>).

Методист з географії та економіки
навчально-методичного відділу
координації освітньої діяльності та
професійного розвитку Сумського ОІППО

В.Д. Попов

Підпис наявний в оригіналі

Алгоритм дій учителів фізики, астрономії під час реалізації освітнього процесу (у разі відсутності електроенергії)

1. Учителям необхідно ознайомити учнів та їхніх батьків із порядком дій у разі відключення електроенергії:

– попередити учнів, щоби вони заздалегідь зарядили ноутбуки, мобільні телефони і повербанки;

– повідомити, у якій спільноті соціальних мереж (Telegram, Messenger, WhatsApp, Viber, Facebook) будуть розташовані навчальні матеріали, домашні завдання та рекомендації вчителя щодо конкретизації способу їх виконання;

– нагадати учням та їхнім батькам, що, окрім паперових підручників, доцільно, в умовах відключення світла, навіть, у режимі відсутності Інтернету, користуватися електронними підручниками з фізики та астрономії, які розміщені в електронній бібліотеці на порталі Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України за покликанням – URL: <https://cutt.ly/9N4Um7g>,

– про всі організаційні ризики інформувати учнів або їхніх батьків у телефонному режимі, через електронну пошту або електронний щоденник.

2. Учителям потрібно заздалегідь підготуватися до навчання учнів в умовах відсутності електроенергії, а саме:

– створити спільноти (учитель, учні та їхні батьки) у соціальних мережах (Telegram, Messenger, WhatsApp, Viber, Facebook);

– провести попередній інструктаж учнів, щодо порядку їхніх дій у разі відключення електроенергії до або під час проведення уроку в дистанційному режимі, пояснивши де і як учні зможуть знайти інформацію щодо самостійного опрацювання навчальних матеріалів до уроку;

– долучитися до освітнього процесу синхронно під час проведення уроку у дистанційному форматі, продовживши його – через мобільний інтернет, за потреби додатково, попередивши учнів про ситуацію у спільноті (Telegram, Messenger, WhatsApp, Viber, Facebook);

– використати асинхронні способи зв'язку між учителем і учнями, якщо не має можливості організувати освітній процесу синхронно;

– розмістити навчальні матеріали для самостійного опрацювання учнями на платформі, яку обрав заклад загальної середньої освіти (Google Classroom, Moodle, Google Meet тощо), власному сайті, блзі: повідомлення або відеозаписи із оголошенням теми уроку, згідно з календарно-тематичним плануванням; рекомендації щодо самостійного опрацювання навчального матеріалу з указаними сторінками підручника, презентацію або окремі її слайди; відеоматеріали (із фрагментами лабораторних робіт, розв'язуванням певного типу задач);

– користуватися електронними додатками та системою електронних сервісів, які дозволяють в умовах відключення світла, навіть, у режимі відсутності Інтернету, працювати з електронними ресурсами, такими як: електронна бібліотека на порталі Інституту модернізації змісту освіти (URL: <https://lms.e-school.net.ua>); навчальними матеріалами на платформі Всеукраїнська школа онлайн (URL: <https://lms.e-school.net.ua>); електронними підручниками з безоплатним доступом від компанії EdPro (URL: <https://www.ed-era.com>).

– радимо вчителям активізувати наповнення своєрідного «банку даних з навчального предмета» або куферку на сайті, блозі вчителя з предметів фізика – 7-11 класи та астрономія – 10-11 класи, за зразком, створеним Сумським ОІППО, – «Куферок корисних застосунків» (URL: <https://cutt.ly/wN4Ut8w>), наприклад, за схемою:

– запропонувати учням заміну синхронної частини дистанційного уроку на перегляд через мобільний Інтернет розташованих на платформі Всеукраїнська школа онлайн відео навчального матеріалу за покликанням на теми уроків, які будуть вивчатися:

- Фізика. 7 клас – URL: <https://cutt.ly/5N4ULMV>;
- Фізика. 8 клас – URL: <https://cutt.ly/PN4U1qW>;
- Фізика. 9 клас – URL: <https://cutt.ly/tN4U52M>;
- Фізика. 10 клас – URL: <https://cutt.ly/ZN4Id8Z>;
- Фізика. 11 клас – URL: <https://cutt.ly/7N4IWAz>.

3. Під час освітнього процесу радимо використовувати методичні матеріали, які розміщено на сайті Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти у рубриках:

- «Куферок корисних застосунків» за покликанням: – URL: <https://cutt.ly/wN4Ut8w>;
- «Зручне навчання» за покликанням – URL: <https://cutt.ly/IMe8oig>;
- мобільна сторінка методиста фізики та астрономії «На допомогу вчителю фізики та астрономії» за покликанням – URL: <https://cutt.ly/9N4YosC>.

4. Доцільно вчителям ознайомити учнів та використовувати в роботі запропонований нижче перелік освітніх джерел та онлайн платформ в організації навчання:

- «На урок» – URL: <https://naurok.com.ua/>;
- «Освіторія» – URL: <https://osvitoria.media/>;
- Всеукраїнська школа онлайн – URL: <https://lms.e-school.net.ua/>;
- Всеукраїнські електронні застосунки від Міністерства освіти і науки України – URL: <https://cutt.ly/9N4Um7g>.

Методист фізики та астрономії
навчально-методичного відділу
координації освітньої діяльності
та професійного розвитку
Сумського ОППО

Н.М. Сукачова

Підпис наявний в оригіналі

Алгоритм дій учителів трудового навчання з реалізації освітнього процесу (за умов відсутності електроенергії)

Учителям трудового навчання рекомендуємо:

1. Координацію освітньої діяльності здійснювати за допомогою кейсу уроку. Підготувати та розмістити конспекти уроків (відео, практичні завдання, тести тощо) на обраній платформі (закладу освіти або вчителя) (рис.1).

Рисунок 1 – Кейс уроку з трудового навчання

2. Пропонувати учням заміну синхронної частини дистанційного уроку на асинхронну. Асинхронна – без одночасного навчання інформація (презентації, відео майстер-класів, завдання) може передаватися через комп'ютер чи інші засоби, придатні до використання в освітньому процесі. При цьому, учні самостійно можуть розподіляти свій час, на виконання завдань коли їм зручно. Вибір засобів навчання (хмарні сервіси, онлайн-платформи, сервіси, освітні веб-ресурси), виконання завдання – без використання ручних та механічних інструментів, обладнання. Наприклад:

– обрати об'єкт проєктування та обґрунтувати свій вибір (функціональність, елементи конструкції, рівень складності виконання, особливості оздоблення тощо);

– здійснити маркетингові дослідження та пошук інформації про об'єкт проєктування;

– виконати художнє конструювання (моделювання, дизайн) виробів технологічної діяльності з використанням методів проєктування – фокальних об'єктів, фантазування та комбінування, біоформ;

– зорієнтуватися у доборі матеріалів, визначити їх кількість;

– визначити послідовність технологічних операцій для реалізації проєктованого виробу тощо.

3. Пропонувати учням виконувати проєктну документацію (зображення виробу, розрахунок матеріалів, послідовність виготовлення тощо) у робочих зошитах.

4. Залучати учнів до процесу навчальної діяльності (графічна, конструкторська та художня) через виконання ескізів, креслення виробу (об'єкту) проєктування, складання технологічної або інструкційної карти за зразком, наприклад:

№ з/п	Назва операції	Технічні умови виконання	Обладнання, інструменти, пристрої
1.	Прокласти середини деталей, контурні лінії	Середину деталей прокласти ручними стібками, контурні лінії – копіювальними стібками	Стіл для розкрою, робочі лекала, наперсток, сантиметрова стрічка, голка швейна, ножиці

Наприклад:

№ з/п	Назва операції	Обладнання, пристосування	Інструмент	
			робочий	контрольно-вимірювальний
1.	Обточування заготовки, контроль розміру	Токарний верстат	Реєр, мейсель	Кронциркуль, лінійка, шаблон

5. Визначити спосіб організації контактів з учнями, за відсутності Інтернету та енергопостачання. Взаємодія учасників освітнього процесу (електронна пошта, форум, чат, відеоконференція, блог тощо) може бути в асинхронному режимі (учні взаємодіють між собою із затримкою у часі, застосовуючи при цьому електронну пошту, соціальні мережі тощо), що поєднується з самостійною роботою із використанням соціальних мереж (месенджерів) – учитель створює групу в соціальній мережі (Facebook, Viber, Telegram тощо) з обмеженим доступом, розміщує в групі навчальні матеріали та посилання на навчальні онлайн-ресурси, завдання. Доцільно проводити опитування учасників групи – з використанням сайту (блогу) – учитель розміщує навчальні матеріали та посилання на навчальні онлайн-ресурси, завдання для учнів – на власному або шкільному сайті або блозі, учні самостійно опрацьовують навчальні матеріали, виконують завдання та надсилають їх на електронну пошту вчителя або прикріплюють у коментарях до посту, розміщують відповіді або посилання на виконані завдання через мобільний зв'язок, серед яких можуть бути електронна пошта, форум, соціальні мережі тощо.

6. Доцільно вчителям ознайомити учнів та використовувати в роботі запропонований нижче перелік освітніх джерел, онлайн платформ, сайтів в організації навчання:

– Всеукраїнські електронні застосунки від Міністерства освіти і науки України – URL: <https://cutt.ly/QMoPbZg>;

- сайт Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти – URL: <http://www.soippo.edu.ua/index.php/storinka-metodysta>;
- платформа «Уміти» – URL: <https://umity.in.ua/courses/?search=labor>;
- електронні версії підручників. 5-9 класи – URL: <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv/>;
- банк ідей для творчих проєктів. 5-11 класи – URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/18409/>;
- майстер-класи за напрямом декоративно-ужиткового мистецтва на уроках «Технології» – URL: <http://surl.li/cmms>;
- світ творчості та ідей (лабораторія технологій) – URL: <https://www.facebook.com/groups/1873113212937463>.

Методист технологічної галузі
освіти навчально-методичного
відділу координації освітньої
діяльності та професійного
розвитку Сумського ОІППО

Підпис наявний в оригіналі

І.В. Коренева

Алгоритм дій учителів мистецтва з реалізації освітнього процесу (за умов відсутності електроенергії)

З метою якісної організації освітнього процесу, за умов відсутності електроенергії, учителям рекомендуємо:

1. Налагодити зв'язок з учнями через мобільні застосунки: Viber, WhatsApp, Telegram тощо. За допомогою цих застосунків можна надавати учням інструкції щодо їхніх дій у разі вимкнення світла.

2. Налаштувати освітній процес за допомогою онлайн-платформ: Google Classroom, Microsoft Teams, Moodle тощо, де можна розмістити: навчальні матеріали до уроків (інформацію про твори мистецтва, конспекти уроків (для учнів 6-11 класів), презентації до уроків, відео та аудіо матеріали для сприймання, «караоке» для розучування та виконання пісень, практичні завдання для образотворчої складової тощо). Під час завантаження презентацій доцільно скористатися Sway-презентацією (онлайн-презентації від компанії Microsoft).

3. Учителям, під час підготовки до уроків та розміщення до них навчальних матеріалів на відповідних платформах, рекомендуємо скористатися корисними застосунками:

– електронна бібліотека на порталі Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» (URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>);

– електронні підручники видавництва «Ранок» (URL: <https://cutt.ly/MMr0sWT>);

– електронні підручники EdPro (URL: <https://edpro.ua/>);

– онлайн-уроки Всеукраїнської школи онлайн (URL: <https://lms.e-school.net.ua/>);

– електронні версії підручників. 5-9 класи (URL: <https://cutt.ly/pMr0uAD>);

4. Під час завантаження аудіо та відео матеріалу, доцільно звернути увагу на розмір файлу (якщо аудіо або відео файл великого розміру, він буде довго завантажуватися на пристрій для перегляду/прослуховування, що може стати причиною неопанування учнями навчального матеріалу). Тому, слід завантажувати твір не в повному обсязі, а лише його фрагмент, скориставшись відеохостингом YouTube, де можна знайти різний навчальний контент.

Під час завантаження мистецького контенту, – звернути увагу на те, що у період воєнної агресії і трагедії, які болісно переживають українці, доцільно вилучити з використання в освітньому процесі твори російських, а також білоруських митців.

5. Спланувати 15-20-ти хвилинні консультації, у позанавчальний час (за наявності світла), для учнів з теми, яку вони самостійно опанували (дату,

час, активне посилання на підключення, надіслати учням через налагоджений канал зв'язку в мобільному додатку).

6. Під час підготовки до уроку радимо вчителям мистецтва використовувати в запропонований нижче перелік освітніх джерел сайтів, онлайн платформ:

- сайт «На урок» (URL: <https://naurok.com.ua/>);
- сайт «Освіторія» (URL: <https://osvitoria.media/>);
- платформа «Уміти» (URL: <https://umity.in.ua/courses/?search=labor>);
- сайт Сумського ОІППО:

рубрика «Проект зручне навчання» – «Дистанційний формат взаємодії суб'єктів освітньої діяльності» (URL: <https://cutt.ly/QMtEbiR>);

рубрика «Куферок корисних застосунків (НУШ)»: мистецька освітня галузь (5 клас) (<https://cutt.ly/BMqVLui>), мистецтво (6-11 класи) (<https://cutt.ly/KMqBrQW>);

рубрика «Сторінка методиста» (підрубрика «Учителю освітньої галузі «Мистецтво» – тека «На допомогу вчителю мистецтва» – закладки «Віртуальні екскурсій музеями світу» (URL: <https://cutt.ly/aMqCvBx>), «Класична музика» (URL: <https://cutt.ly/WMqCIML>).

Методист мистецької освітньої галузі
навчально-методичного відділу
координації освітньої діяльності
та професійного розвитку
Сумського ОІППО

Підпис наявний в оригіналі

О.П. Сердюк

**Алгоритм дій учителів фізичної культури та навчального предмета
«Захист України» з реалізації освітнього процесу
(за умов відсутності електроенергії)**

З метою забезпечення якісного освітнього процесу в умовах планових та аварійних відключень електроенергії, учителям пропонується:

1. Завчасно (напередодні дня проведення уроку) розміщувати на визначених освітніх платформах (як-то: Microsoft Teams, Moodle, Google Classroom, Kahoot, Google Meet та інші) у розділах навчальних предметів «Захист України», «Фізична культура» анотацію прийдешнього уроку (тема, мета, навчальні запитання), а також додаткові навчальні матеріали (відео та аудіо, – презентації тощо).

2. Мати інформацію щодо графіків відключення електричної енергії в учнів класу, ураховувати їх під час проведення уроків та майбутнього інструктажу учнів.

3. Збільшити час на проведення синхронних занять (до 70 %), з метою забезпечення присутності на онлайн-уроках максимальної кількості учнів.

4. Рекомендувати учням, за відсутності електроенергії, використовувати під час синхронних уроків наявні пристрої з автономним джерелом живлення (ноутбуки, планшети тощо).

5. Додатково рекомендувати учням, з метою підтримання власного фізичного здоров'я та дотримання рухової діяльності в умовах зменшення фізичної активності, проводити щоденну ранкову зарядку, здійснювати загартовуючі процедури, виконувати фізичні розвантажувальні вправи під час синхронного (асинхронного) навчання.

6. Під час синхронного уроку акцентувати увагу учнів на тому, що, у разі вимкнення у будь-кого з учасників освітнього процесу електроенергії, учбовий матеріал із «хмарного середовища» необхідно самостійно опрацювати після відновлення електроживлення та під час виконання домашнього завдання.

7. Під час проведення асинхронних уроків, контролювати виконання учнями завдань, шляхом направлення інформації (виконані завдання тощо) в особисті повідомлення вчителю (індивідуальний чат) – по завершенню асинхронного уроку.

8. Довести учням дати і години проведення вчителем консультаційних занять, з метою надання допомоги у засвоєнні навчального матеріалу з пропущених учнями тем.

9. Під час підготовки до навчальних занять, користуватись методичними матеріалами, розміщеними на сайті Сумського ОІППО у рубриках:

– «Куферок корисних застосунків» (<http://www.soippo.edu.ua/index.php/45-2010-11-24-15-06-39/5141-osvitnya-galuz-fizichna-kultura>;

<http://www.soippo.edu.ua/index.php/46-uncategorised/5153-zakhist-ukrajini>);

– «Проект зручне навчання» (<http://www.soippo.edu.ua/index.php/45-2010-11-24-15-06-39/4466-pilotnij-proekt-zruchne-navchannya>).

Методист фізкультурної освітньої галузі,
предмета «Захист України» та з
національно-патріотичного виховання
навчально-методичного відділу координації
освітньої діяльності та професійного
розвитку Сумського ОШПО

В.А. Легкодух

Підпис наявний в оригіналі

Алгоритм дій учителів початкових класів у реалізації освітнього процесу (за умов відсутності електроенергії)

1. Учитель має заздалегідь підготуватися до можливого відключення світла:

- подбати, щоби лептоп, мобільний телефон і повербанки були у зарядженому стані;

- створити спільноти (учитель, батьки, учні) у соціальних мережах (Messenger, WhatsApp, Viber тощо) для спілкування та надання інформації стосовно виконання завдань освітнього процесу;

- спланувати свою роботу, відповідно до графіків відключення світла, наданих місцевими мережами оповіщення, підлаштувавши під нього освітній процес;

- провести попередній інструктаж учнів і батьків, щодо алгоритму дій учнів у разі відключення електроенергії перед або під час проведення уроку в дистанційному форматі, пояснивши де і як учні можуть знайти інформацію щодо самостійного опрацювання навчальних матеріалів до уроку. Особливу увагу потрібно приділити учням першого класу.

2. Якщо світло відключили під час проведення уроку (в онлайн режимі) – за можливістю продовжити його через мобільний інтернет (попередивши про можливу ситуацію учнів на початку уроку), або повідомивши у спільноті (Messenger, WhatsApp, Viber тощо).

3. У випадку, якщо учні не мають змоги долучитися до освітнього процесу синхронно, варто використовувати асинхронні способи зв'язку. Для цього вчителю необхідно:

- попередньо розмістити матеріали для самостійного опрацювання учнями на платформі, на якій працює заклад освіти (Google Classroom, Moodle, Google Meet тощо), власному сайті, блозі: повідомлення або відеозапис із оголошенням теми уроку, згідно з календарно-тематичним плануванням; настанови щодо самостійного опрацювання навчального матеріалу з указанням сторінок підручника; презентацію(-ї) до уроку; вправи, завдання (із поясненням їх виконання); відео-руханку; відеоматеріали (із фрагментами уроку, навчальними матеріалами тощо); посилання на інтерактивні електронні ресурси, домашнє завдання) тощо;

- запропонувати учням, окрім користування паперовими підручниками, використовувати їх електронні варіанти, завантаживши заздалегідь або надавши посилання на електронні варіанти, які розміщені на українському сервері (URL: <https://ua.mozaweb.com/>) або на сайті Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» (URL: <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv/>);

– за можливості записати, розмістити в хмарно-орієнтованому середовищі навчальне відео онлайн-уроку. Можна скористатися трансляцією відеоуроків для учнів 1-4 класів платформи «Всеукраїнська школа онлайн» на YouTube МОН за списками відтворення: 1 клас – URL: <https://cutt.ly/0MoGg4b>; 2 клас – URL: <https://cutt.ly/qMoGEyO>; 3 клас – URL: <https://cutt.ly/WMoGSEZ>; 4 клас – URL: <https://cutt.ly/SMoGCpg>;

– застосовувати для вивчення математики у 1-4 класах безкоштовний інтерактивний мобільний застосунок «Вивчаю – не чекаю», який містить освітні відеоуроки, елементи мікронавчання, навчальні інтерактивні міні ігри та доступний для завантаження на iOS та Android за посиланням – URL: <https://primary.org.ua>;

– не вказувати точний час виконання завдань учнями; наданий учителем навчальний матеріал, учні мають опрацювати у зручний для них час, але до початку наступного уроку.

4. Під час підготовки до уроків, учитель початкових класів може скористатися навчальними матеріалами, іграми, вправами, завданнями, тестами, розташованими на освітніх інтернет-платформах: «Всеосвіта» (URL: <https://vseosvita.ua>), «На урок» (URL: <https://naurok.com.ua>), Learning (URL: <https://learning.ua/>), платформа НУШ (URL: <http://nus.inf.ua>), «Освіторія» (URL: <https://osvitoria.media/>) тощо.

Методист з початкової освіти
навчально-методичного відділу
координації освітньої діяльності
та професійного розвитку КЗ СОШПО

О.В. Курган

Підпис наявний в оригіналі

**Алгоритм дій для вихователів закладів дошкільної освіти
(за умов відсутності електроенергії)**

1. Педагоги закладів дошкільної освіти мають заздалегідь підготуватися до можливого відключення електроенергії:

– спланувати освітню діяльність, ураховуючи графіки відключення світла;

– подбати, щоби мобільні телефони, повербанки були у зарядженому стані;

– створити спільноти у соціальних мережах (Messenger, WhatsApp, Viber, Facebook) для спілкування та надання інформації стосовно освітнього процесу;

– провести попередній інструктаж батьків вихованців, щодо алгоритму дій у разі відключення електроенергії у процесі онлайн зустрічі, пояснивши де і як батьки можуть знайти матеріали для опрацювання з дітьми.

2. У разі потреби, проводити онлайн зустрічі з батьками вихованців. У такий спосіб здійснити підготовку до онлайн зустрічі: спланувати свою діяльність, розробити розширений конспект онлайн зустрічі, дібрати демонстраційний та роздатковий матеріали, обладнання.

3. У випадку співпадіння відсутності світла (за графіком) та часу запланованої онлайн зустрічі, педагогу потрібно заздалегідь здійснити відеозапис зазначеної тематики, згідно з індивідуальним планом роботи, та повідомити батьків у якій спільноті (Messenger, WhatsApp, Viber, Facebook) буде розташоване відео онлайн-зустрічі.

4. Поінформувати батьків вихованців щодо алгоритму дій перегляду онлайн зустрічі на випадок вимкнення світла: зайти у спільноту де розташовано матеріали; переглянути та опрацювати запропонований матеріал; здійснити зворотний зв'язок (надіслати фото опрацювання матеріалу).

5. У випадку вимкнення світла під час онлайн зустрічі педагог: може використати інші джерела живлення (мобільні телефони, повербанки, тощо) та продовжити онлайн зустріч або перенести онлайн зустріч, узгодивши з адміністрацією, на інший час, запросивши дітей, батьків вихованців, повідомивши у спільноті (Messenger, WhatsApp, Viber, Facebook).

6. На випадок, якщо заклад дошкільної освіти працює за Програмою розвитку дитини, яка має методичне забезпечення («Впевнений старт»), педагог, оголосивши в спільноті (Messenger, WhatsApp, Viber, Facebook), рекомендує методичне забезпечення, яким можна скористатися батькам вихованців для опрацювання тем з дітьми.

7. Розмістити освітні матеріали для самостійного опрацювання батьками, разом із дітьми в спільноті (Messenger, WhatsApp, Viber, Facebook), на сайті закладу, особистому блозі тощо.

8. Під час очного формату організації освітнього процесу з дітьми, за умови вимкнення електроенергії, педагог продовжує взаємодію з вихованцями.

9. Повідомити батьків дітей про застосунки з організації освітнього процесу у закладах дошкільної освіти, скориставшись інформацією:

– «Сучасне дошкілля під крилами захисту» – URL: <https://www.doshkillia.ua/suchasne-doshkillya-pid-krilami-zaxistu/>;

– «Підтримай дитину» на Telegram-каналі, – URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/pidtrimaj-ditinu-kanal-stvoreno-z-turbotoyu-pro-batkiv-i-ditej>;

– платформа розвитку дошкільнят «НУМО» – URL: <https://numo.mon.gov.ua/>;

– онлайн-садок «НУМО» – розвивальні відеозаняття для дітей 3-6 років – URL: <https://cutt.ly/6MoK6Gt> ;

– онлайн-медіаресурс, присвячений освіті та вихованню дітей в Україні – URL: <https://osvitoria.media/>;

– сайт Сумського ОППО (куферок корисних застосунків, мобільна сторінка методиста, дошкільна освіта) – URL: <https://cutt.ly/uMrqY6u>.

Методист з дошкільної освіти
навчально-методичного відділу
координації освітньої діяльності
та професійного розвитку
Сумського ОППО

Л.Б. Міщенко

Підпис наявний в оригіналі